

vel certe nec dispensare secum potest, sed declarare se non obligari lege, existente tali causa. Neque mirum est quod in hoc sit quodammodo strictior ejus obligatio, quia etiam necessitas et ratio major est. Alii vero dicunt peccare tunc principem, sic secum dispensando, contra justitiam distributivam, et bonam gubernationem; stante vero dispensatione, jam non committere simoniam, quia dispensatio valida fuit, et abstulit obligationem, qua sublata, illa non est materia simoniæ. Imo addunt aliqui, tunc non peccare mortaliter, sed venialiter, secluso scandalo et injustitia, quia solum peccat non se conformando toti corpori in observatione talis legis. Sed hoc ultimum non credo, quia graviter peccat secum dispensando sine causa, et eam dispensationem quasi conservando; alias parvi momenti esset obligatio principis ad suam legem servandam. Hoc autem supposito, non est magni momenti illa opinionum diversitas, et utraque opinio est probabilis. Quia vero pendet ex fundamento illo generali pertinente ad materiam de Legibus, ibi dicemus generaliter quid nobis videatur probabilis.

9. *Assertio tertia.* — Dico tertio Pontificem Summum non incidere in pœnas contra simoniacos latis, etiamsi simoniam, vel contra divinum jus, vel contra humanum, committat. Conclusio est communis omnium quos retuli, et cæterorum scribentium, quos in re clara referre necessarium non est. Fundamentum autem est, quia hæ pœnæ jure tantum ecclesiastico sunt latae (nam de pœna debita in foro Dei non agimus); princeps autem supremus quoad vim coactivam non subjeitur suis legibus, ut D. Thom. tradit 1. 2, q. 96, et ibi latius disputatur, et breviter attigimus tom. 5 de Censur., disp. 5, sect. 1, num. 27. Unde a fortiori constat, in casu simoniæ non posse Papam ab aliquo judicari, etiamsi simonia lato modo hæresis appelletur. Quod attigit Panormit., in cap. *Cum venissent*, de Judic., num. 7, ubi in additione, verb. *De delicto simoniæ*, multa referuntur. Sed hæc in materia de Pontifice tractanda sunt, quanquam per se sint notissima. Consequenter vero solet hic quæri, quoniam simonia cum alio committitur, si contingat Pontificem facere contractum simoniacum, an eo ipso eximat illum a pœna simoniæ; et similiter quæri posset, si talis simonia sit contra jus humanum, an contrahendo cum alio censeatur dispensare eum illo in prohibitione humana. Sed

de his dicemus melius in cap. ultimo hujus libri.

10. *Circa Romanam curiam deciditur quæstionis pars.* — Ultimo, quærent circa hoc Canonistæ, an in Romana Curia committi possit simonia. Sed vix est locus quæstioni, etiamsi opiniones variæ referantur. Conveniunt itaque omnes, contra divinum jus, non minus in Romana Curia quam ubique gentium, posse simoniam committi. Hoc probare non est necesse: imo fortasse ibi sunt plures occasiones illam committendi, propter frequentiore usum dandi et accipiendi spiritualia, præsertim beneficia, circa quæ etiam committitur simonia contra jus divinum, ut supra visum est. Eadem item committitur circa dispensationem indulgentiarum, et aliarum gratiarum, et circa reliquias Sanctorum, et res sacras; quæ omnia in Curia frequentius procurantur, et ideo possunt ibi frequentius pravis mediis, quæ labem simoniæ contineant, procurari. Nam, licet cum ipsomet Pontifice non committatur, potest ab ipsis appetentibus spiritualia, et de illis contrahentibus, vel etiam a ministris et intercessoribus committi, ut in cap. seq. generaliter explicabimus. Unde ulterius certum est, posse ibi committi simoniam contra jus ecclesiasticum, inscio et ignorante Pontifice. In hoc etiam omnes conveniunt, et eodem fere discursu declarari potest: imo quædam sunt simoniæ species quasi propriæ illius loci; maxime vero simonia confidentialis, ut colligitur ex Bullis Pii IV et Pii V contra illam. Possumus autem advertere dupliciter posse simoniam committi in Curia: uno modo, quasi materialiter, quia contingit eos, qui pacta simoniaca faciunt, ibi commorari; et ita nulla est difficultas, nec de illa Curia potest esse specialis quæstio. Alio ergo modo potest committi in Curia formaliter, et quatenus talis est, id est, ab officialibus et cum officialibus, qui quodammodo talem Curiam constituunt; et sic intelligenda sunt quæ in hac materia dicuntur. Sunt ergo jura quædam positiva, prohibentia simoniam, quæ principaliter feruntur pro Curia, ut illa de Simonia confidentiali, de quibus non est dubium quin ibi maxime violentur per simoniam prohibitam, præsertim non interveniente tacita vel expressa dispensatione, aut conniventia Pontificis. Alia vero sunt jura generalia, de quibus magis posset dubitari. Verumtamen etiam hæc sine dubio obligant in Curia Romana, nisi constet contraria consuetudine esse derogata; et ita contra illa etiam poterit in

illa Curia simonia committi, quando tacitus consensus Pontificis non intervenit.

11. *Non quævis tolerantia Pontificis simoniam tollit.* — Auctores ergo qui ita loquuntur, ut negent simoniam solo jure positivo prohibitam, habere locum in Curia, maxime loqui videntur, quando sciente et dissimulante Pontifice exercetur; quia tunc videtur tacite dispensare. Ita sensit Joan. de Lignan., in c. 1 de Simon., ut refert et sequitur Sylvester, d. q. 4. Quia in Curia principis non habet locum lex Julia de ambitu; de qua sententia videri possunt multa per Abb., cum additione ad illum in cap. 1, de Simon., numer. 5 et 6; et ibi Felin. Sed illi auctores videntur loqui de simoniis commissis in Curia cum ipsomet Papa, seu cooperante ipso; nam ita cum proportionem loquitur lex de ambitu. Atque ita dicti doctores expresse loquuntur de Simonia in beneficiis; unde magis quoad excusationem pœnæ quam culpæ loqui videntur: quam quæstionem infra tractandam remisi. Loquendo autem de culpa simoniæ, etiam contra legem ecclesiasticam universalem, non est sufficiens signum dispensationis, quod Papa sciat contrarium fieri in Curia, et toleret, quia potest tolerare quoad non inferendam pœnam, quia fortasse non denunciatur, vel quia non semper expedit omnes pœnas exequi, vel certe quia in hoc potest esse aliqua negligentia, et non propterea factum approbari. Igitur nisi talis sit scientia et patientia Pontificis, talisque consuetudo ut, communi judicio prudentum, censeatur lex ibi abrogata, sine dubio committetur etiam ibi simonia in talis legis transgressione, quia de obligatione legis constat, et de abrogatione non constat.

CAPUT LIII.

AN ET QUOMODO INFERIORES PRÆLATI, VEL EORUM OFFICIALES, FAMILIARES AUT INTERCESSORES, APUD ILLOS SIMONIAM COMMITTANT?

1. Quod ab his omnibus personis vitium hoc committi possit, certius est quam ut probatione indigeat: nullus enim est personarum status in Ecclesia, qui ab hac labe immunis sit, quod jura omnia contra simoniacos lata testantur; singulariter vero Extravagans 2, de Sim., inter communes, ubi nominat Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, etc. Et ratio est clara, quia illi possunt dare et accipere spiritualia, et sunt homines, qui avaritia, ambitione, et similibus affectibus

vinci possunt, et ad committendam simoniam induci.

2. Secundo, hinc facile intelligitur omnes prædictas personas posse simoniam committere, et contra jus divinum, ut per se constat, et contra humanum, quia illi subjectæ sunt; et regulariter jura prohibentia simoniam, etiam positivam, ita loquuntur, ut omnes personas ecclesiasticas comprehendant usque ad Cardinales, nisi ex verbis alia limitatio colligatur. De quo videri possunt quæ in simili congerit Navar., de Datis et promis., 11, § *Sexto nota*. Unde etiam sequitur hæc procedere non solum de simonia quoad culpam, sed etiam quoad omnes pœnas, quia omnes hæ personæ, quantumvis sacræ et eminentis status esse videantur, subjeiuntur ecclesiasticis legibus, non solum quoad vim directivam, sed etiam quoad coactivam, quia sunt plene et perfecte subditæ, et constitutionibus Ecclesiæ omnes obligantur ac ligantur, juxta cap. 1 et ult., de Constit. Quomodo autem pœnæ simoniacorum ad singulos applicandæ sint, infra videbimus.

3. Tertio, addendum est non solum inferiores prælatos, sed etiam eorum ministros seu officiales posse simoniam committere, vel cooperando prælati ipsis, vel per se illam committendo. Quod ita declaro: nam duobus modis potest ab his personis committi simoniam, scilicet, dando et recipiendo spiritualia. Posteriori modo non committitur ab eis, ut prælati sunt, id est, ut potestatem aliquam exercent, sed ut homines sunt capaces spiritualium bonorum aut dignitatum; et ideo de hoc nihil speciale hic adnotandum occurrit, vel circa principaliter delinquentes, vel circa cooperantes: nam ad utrosque applicandæ sunt generales doctrinæ, vel in superioribus traditæ de simonia in particulari, vel quæ dari solent in generali de cooperantibus ad aliena peccata. Et in particulari, pro legibus prohibentibus vel punientibus simoniam, ponderanda sunt verba legum, ex quibus colligendum est an pœnæ ad cooperatores extendantur. Priori modo, scilicet, ministrando spiritualia, committitur simonia proprie ac principaliter a prælati, ut prælati sunt; nam, licet alii clerici possint etiam, ministrando spiritualia, simoniam committere, nunc solum de episcopali ministerio tractamus. Sic ergo dicimus etiam a prælatorum ministris, seu officialibus posse committi. Quod patet, quia etiam ipsi suo modo ministrant, et consequenter possunt contra divinum jus peccare, pretium pro ministerio vel participatione ejus recipien-

do, vel etiam contra jus ecclesiasticum transgrediendo prohibitiones ad ipsos pertinentes, ut ex discursu totius materiae constat.

4. *Ministeria episcopalia quæ.* — Ut autem nonnulla brevia dubia circa hoc occurrentia explicemus, tria vel quatuor ministeria principalia Episcoporum distinguere possumus: sacramenta pontificalia, et præcipue ordines tribuere; spirituales seu ecclesiasticas causas dicere ac judicare; dispensationes et alias gratias voluntariæ jurisdictionis exercere, et beneficia ecclesiastica conferre. In quibus omnibus potest jus divinum intercedere et humanum. Et de divino nihil addendum occurrit, sed applicandum est juxta regulas superius traditas, et ab unoquoque est servandum quoad eam partem, quæ juxta suum ministerium recta ratione pensatum ad illum pertinuerit. Circa humanum vero jus aliqua notanda occurrunt circa nonnulla ex membris numeratis.

5. *Circa ordines prohibitio.* — Et primo, circa ministerium ordinum extat jus canonicum, in cap. 1, de Simon., quod sic habet: *Sicut non debet Episcopus manum quam imponit, ita nec minister, vel notarius in ordinatione ejus, vocem vel calamus vendere. Pro ordinatione igitur vel usu pallii, seu chartis atque pastellis, cum qui ordinatur, omnino aliquid dare, prohibemus.* Habeturque fere idem jus in cap. *Nullus abbas*, et cap. *Sicut Episcopum*, 1, quæst. 2. In quibus locis explicatur, nomine ministri intelligi eum, qui Evangelium in ordinatione legit; unde vocem vendere, idem est quod vendere sacramentum lectionem Evangelii: atque ita exposuit Gofre., ut refert Panorm.; et ipse fatetur esse magis consentaneum antiquæ lectioni. Addit vero etiam posse intelligi de illa voce, qua archidiaconus vocat promovendos, vel de illa voce qua respondet in scrutinio, testimonium præbendo, dignum esse promovendum, juxta cap. unic. de Scrutinio. Glossa vero intelligit de archidiacono, ad quem pertinet examinare ordinandos, et approbatos præsentare Episcopo, juxta cap. *Ad hæc*, verb. *In quadam*, de Offi. Archid. Idemque est de quocumque alio, qui officium examinantis exercet, ut in superioribus tactum est. Et quamvis Gregorius sine dubio de voce evangelicæ lectionis loquatur, ut ex originali constat, lib. 4, epist. 44, nihilominus illa omnia quæ declarata sunt, imo quodcumque ministerium sacrum ibi exhibitum, sub eadem regula comprehenduntur, quia prohibitio illa quoad hanc partem est de re per se

mala; nam totum illud ministerium spirituale est, quod vendi non potest, ut etiam Panorm. notavit. Et hoc magis declaratum est in Concilio Tridentino, sess. 21, c. 1, ubi sic dicitur: *Nihil pro collatione quorumcumque ordinum, nec pro litteris dimissoriis, aut testimonialibus, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi et alii ordinum collatores, aut eorum ministri, quovis prætextu accipiant.* Nam per verba illa, *quacumque de causa*, et illa, *aut eorum ministri*, quamcumque vocem vel actionem ministrantium collationi ordinum comprehendit. Et consonat cap. *Sicut pro certo*, de Simonia.

6. *De notariis.* — De notario vero solet dubitari, an simoniam committat legem illam transgrediendo. Multi enim censent illum non fore simoniacum, quia nihil spirituale confert, sed temporalem operam, quæ de se posset pretio aestimari; prohibetur autem vendi propter tollendam speciem mali, vel quia erat turpe lucrum, cum notarii habeant proprium sui muneris stipendium. Et confirmatur hæc sententia, quia Concilium Tridentinum, sess. 21, c. 1, limitavit illam prohibitionem, permittendo ut notarii decimam partem aurei pro litteris accipere possint, cum tribus conditionibus: una, ut solum hoc liceat ubi non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi; alia, ut notarius non habeat stipendium pro officio exercendo; tertia, ut nihil ex illo lucro ad Episcopum redundet; alias decernit, notarium teneri gratis suas operas præstare.

7. *Quando notarius sit simoniacus.* — Sed prius videndum est an peccet, deinde quo genere peccati. Quoad primum, communis distinctio est, quod si habet salarium pro officio suo, non potest aliquid accipere; si vero non habet, potest. Ita Panorm. ibi, Sylvest., q. 8, et alii referendi. Ratio prioris partis est, tum quia est contra justitiam vendere id, quod ratione stipendii tenetur ex officio gratis facere; tum etiam quia saltem tunc procedunt jura prædicta. Ratio vero alterius partis est, quia notarius non tenetur gratis ministrare. Dices: tenetur Episcopus salarium dare, et hoc videntur intendisse dicta jura ad tollendos abusos; unde supplem. Gabr., 4, d. 25, quæst. 2, art. 3, dub. 6, etiam in eo casu negat posse notarium aliquid recipere. Sed nimis rigorosum hoc est, et contra communem sententiam. Dico ergo quod, licet Episcopus debeat dare stipendium, tamen si de facto non det, notarius non peccat illud accipiendo ab eo cui servit. Deinde fortasse episcopatus est tenuis, et

Episcopus non potest commodum stipendium dare, et ita præsumendum est. Ac denique in his multum valet consuetudo, nec damnandi sunt Episcopi qui non consueverunt salarium dare notariis. Et ita videtur rem hanc declarasse Tridentinum, loco nuper citato, permittens ut notarii decimam partem aurei pro litteris accipiant, ubi nec salarium habent, nec est contraria consuetudo.

8. Ad alteram partem, quando gratis tenetur ministrare, et aliquid recipit, videtur certe contra justitiam peccare, non vero simoniam committere, propter rationem supra factam. Nihilominus dico, si intendat notarius vendere suas operas, pretium earum accipiendo, simoniam committere. Ita sentit Sylvest. supra, et Durand., 4, d. 25, q. 3; et Soto, d. lib. 9, q. 6, art. 1. Ratio est, quia illa actio, licet temporalis videatur, est annexa spirituali muneri quasi consequenter, scilicet ordini suscepto, cui testimonium illud debetur, ut commode exerceri possit. Unde ab illo etiam habet totam æstimationem suam; testimonium enim illud pro nihilo aestimaretur, nisi ipse, qui per illud probandus est, in sua æstimatione haberetur; unde sicut ordo non debet pretio aestimari, ita nec litteræ testimoniales. Quando ergo Concilium permittit aliquid recipi cum illis conditionibus, intelligit per modum stipendii, non per modum pretii. Unde ulterius addo, quod si notarius aliquid recipiat contra prædictam prohibitionem, licet dicat se non accipere ut pretium, sed ut stipendium, non solum peccat contra justitiam, sed etiam contra religionem, cujus intuitu illa prohibitio facta est, ut constat ex verbis jurium; et ideo, licet illa in rigore non sit ex se nisi præsumpta simonia, supposita prohibitionem, valde probabile est esse simoniam, ut in similibus sæpe dictum est.

9. *De avvocato.* — Circa aliud munus Episcoporum exercendi jurisdictionem tam voluntariam quam involuntariam, nihil invenio specialiter dispositum jure positivo, quod peculiariter pertineat ad eos qui ministrant, vel aliquo modo cooperantur prælatis, vel iudicibus ecclesiasticis in his causis. Dubitari autem solet de avvocato et teste in causa spirituali, an simoniam committant, vendendo operas suas. Sed de avvocato certum est posse vendere suum patrocinium, etiamsi causa spiritualis sit. Quia hoc nec est simonia ex natura rei, nec est prohibitum jure ecclesiastico. Primum patet, quia officium advocati tantum

est, vel illuminare et informare, vel factum aperiendo, vel jus ostendendo, et informando intellectum judicis; hoc autem totum etiam in materia spirituali vendibile est. Vel si sit procurator, ad eum spectabit sollicitare negotium, qui labor mere temporalis est, et quasi per accidens et antecederet est annexus causæ spirituali. Secundum etiam patet, quia nullum est jus canonicum hoc prohibens: imo sententiam Augustini, licere avvocato patrocinium suum vendere, relata in cap. *Non sane*, 14, quæst. 5, indifferenter de patrocinio in quacumque causa intelligitur. Et ita habet totius Ecclesiæ consuetudo; nec de hoc est ulla controversia inter auctores.

10. *De testibus.* — De testibus vero in causa spirituali communis fere sententia est, simoniam committere, si pretium pro testimonio accipiunt. Ita tenet Richardus, 4, d. 25, art. 3, q. 2, ad 5; Anton., d. c. 5, § 17, notab. 1. Idem Panormit., in c. *Tua nos*, num. 6, de Simon., ubi cum Hostiensi æquiparat testem iudici quoad hoc, quod qui corrumpit illum pecunia in causa spirituali, est simoniacus, propter quamdam connexionem cum rebus spiritualibus. Addit vero, *vel quasi simoniacus.* Idem Felin. ibi, n. 4, referens Glossam, in cap. *Vendentes*, 1, q. 3, verb. *Justitiam*, quæ de solo iudice loquitur. Tabiena vero, n. 47, absolute sequitur doctrinam Panormit. Postestque ita suaderi, quia qui corrumpit iudicem in causa spirituali, dando ei pecuniam, est simoniacus, ut supra visum est; sed qui corrumpit testem, mediate corrumpit iudicem quoad effectum, licet non quoad culpam, quia tenetur secundum allegata et probata iudicare; ergo. Confirmatur, quia qui daret intercessori pecuniam, ut a iudice sententiam obtineret, esset simoniacus; sed hoc idem facit, qui per pecuniam testem corrumpit, licet diverso modo; ergo. Est ergo hæc sententia valde probabilis, maxime quando per pecuniam corrumpitur testis in causa spirituali.

11. Quando vero non corrumpitur, sed ad veritatem dicendam inducitur, quia non vult aliter testificari, non erit simonia ex parte dantis, sed redemptio vexationis quam facit testis, negando testimonium suum, nisi detur ei pecunia. Et hoc est aliud exemplum, in quo licitum est redimere vexationem propter jus ad testimonium, licet nondum sit quasi possessum, quod exemplum admittit Ugolin., Tab. 1, c. 53, § 1, num. 2. Ex parte autem recipientis tunc est injustitia, juxta doctrinam Augustini, in d. cap. *Non sane*, 14, quæst. 5,

et D. Tho., 2. 2, quæst. 71, articulo 4, ad 3, quam omnes Theologi sequuntur, et jurisperiti, in cap. 4, et cap. *Sicut nobis*, de Testibus; et Turrecr., in c. *Qui recte*, 11, q. 3. An vero committat etiam simoniam, pecuniam recipiendo in causa spirituali, dicendum videtur, si directe accipiat illam ut pretium, et ad promovendam causam spiritualem, tunc simoniam committere, quia est clara connexio, et æstimatio sumitur a re spirituali; si autem accipiat ut stipendium, vel etiam ut pretium sui laboris, non apparere simoniam, quia nec ex natura rei talis est, neque in hoc invenitur specialis prohibitio. Imo potest excusari ab injustitia, si non pro veritate dicenda, nec ut faveat uni parti, sed præcise pro labore vel alio incommodo compensando mercedem accipiat.

12. *Officiales.* — Tandem circa ministros qui intercedunt in collationibus beneficiorum, eadem quæri possunt quæ in collationibus ordinum, et cum proportione est respondendum, advertendo solum, de notariis et similibus, non inveniri specialem prohibitionem in collationibus beneficiorum. Et ideo in illis solum cavendum est ne talia ministeria carius vendant ratione spiritualis materiæ, circa quam versantur; quia si hoc observent, non erunt simoniaci; poterunt autem esse injusti, si ratione muneris vel salarii teneantur gratis litteras dare, vel si excedant statuta, vel consuetudinem, vel alias extorsiones faciant.

13. *Intercessores.* — Maxime vero in his dubitari solet, an sit simonia dare pecuniam familiaribus vel privatis amicis prælatorum, ut ab eis beneficium danti obtineatur; et idem cum proportione est, si detur ad obtinendam dispensationem, vel aliam similem gratiam, vel justitiam. Videri enim potest nullam in hoc committi simoniam, nam supponimus, intercessorem illum nihil daturum esse prælato, sed solam gratiam et amicitiam ab illo postulaturum, faciendam non sibi, sed alteri, gratia sui. Tunc enim Episcopus concedens beneficium vel gratiam, non est simoniacus, ut ex supra dictis constat; ergo nec intercessor illam postulando; ergo nec vendendo illam postulationem seu intercessionem committit simoniam, quia vendit laborem suum, vel actionem, et favorem humanum pretio æstimabilem; ergo nec qui dat pecuniam, committit simoniam, quia licet intendat per illam viam consequi beneficium, non tamen emendo illud, sed gratis obtinendo; emendo autem aliquid temporale, quod potest conducere valde remote, non

per modum pretii ipsius beneficii, sed solum per modum amicitiae et benevolentiae. Sicut potest quis pecunia emere aliquid quod donet Episcopo, vel suis sumptibus illi servire spe beneficii, non tamen cum intentione pretii vel obligationis, sed solum ut eum benevolam sibi reddat; ita ergo emit intercessionem alterius, qua illi sibi benevolam reddat; non est ergo hæc simonia.

14. Nihilominus communiter Doctores hanc negotiationem ut simoniacam damnant. In hoc enim sensu videtur dixisse Bonavent., in 4, d. 25, circa litter., dub. ult., simoniam committi: *Dando collateralibus, licet non detur Episcopo.* Quod magis explicavit Major, q. 3, ad 2; supplem. Gabr., quæst. 2, art. 3, dub. 4, circa finem; Armil., l. 10 de Quæst. Arm., cap. 18; Sylvest., verb. *Simonia*, q. 6; Tab., n. 8; Angel., *Simonia*, 3, num. 25, et reliqui Summistæ. Latius quam cæteri Navar., d. c. 23, n. 106, verb. *Ad quintam*, ubi refert Innoc., Anton., Panorm. et Felin., in c. *Tuam*, de Ætat. et qualit., et in c. *Tanta*, de Simon. Idem Navarr., in Comment. de Datis et promiss., not. 32, num. 45, et cons. 56 et 57, de Sim.; Soto, d. lib. 9, q. 7, art. 3. Et sumi potest hæc sententia ex D. Thoma, d. q. 100, art. 2, ad 5, ubi docet, arte jus acquisitum in beneficium, simoniam esse per pecuniam sternere viam ad illud obtinendum, tollendo impedimenta. Ergo a fortiori directe procurando et influendo. Potest autem hæc resolutio intelligi, vel de jure divino, vel de jure positivo, et utroque modo videtur affirmari a dictis auctoribus, et merito.

15. *Probatum intercessores pretium non posse accipere absque simonia.* — Probatum ergo primo ratione quam indicat Innocent., quia perinde est per pecuniam beneficium immediate a collatore obtinere, vel medio intercessore, quia utroque modo per pecuniam obtineo, et consequenter emo beneficium. Et declaratur, nam quando in effectu datur beneficium, non a solo collatore, sed ab intercessore etiam quodammodo datur, quia causa inducens est vera causa moralis; ergo saltem emitur collatio, ut manat moraliter ab intercessore. Secundo, argumentatur Soto, quia non solum dare, sed etiam recipere beneficium pro pecunia simoniacum est; sed licet tunc prælatus non conferat beneficium pro pecunia, alter pro pecunia recipit; ergo est simoniacus. Hæc vero ratio supponit præcedentem, quia nemo recipit pro pecunia, nisi aliquis det pro pecunia, saltem in simonia rea-

li et completa, qualis est hæc; ideo ergo iste recipit pro pecunia, quia ex parte dantis consideratur etiam intercessor, qui per pecuniam suo modo dat. Tertio, ex Navar., secundo loco supra citato, quia hæc intercessio virtualiter est quidpiam spirituale, quia non emitur nisi ut virtute continens collationem beneficii, nec alia ratione in æstimatione haberetur. Et declaratur tandem, quia si quis intercessori promittat decem pro precibus, non simpliciter et absolute, sed sub conditione, Si fuerint efficaces, id est, si cum effectu obtinuerint dispensationem aut beneficium, tunc clarissima est simonia, ut omnes fatentur, et specialius declaravit Supplem. Gabr., quia evidenter tunc emuntur preces, ut habentes effectum spiritualem, et non aliter, atque adeo ratione illius, et ipse principalis. Ergo idem est si emanant ut sufficientes ad obtinendum eundem effectum, quia similem connexionem habent, licet non omnino eandem.

16. Denique ex jure canonico probari potest hæc sententia ex cap. *Statuimus*, 2, 1, q. 1, ubi Nicolaus Papa numerat tres species simoniace ordinatorum: et una est, quando *simoniaci a non simoniacis simoniace ordinantur.* Qui modus simoniæ tunc videtur committi, quando ordinanti nihil datur, sed mediatoribus, ut Turrecr. ibi, et alii notarunt. Item quoad simoniam ab ordine aperte probatur ex cap. *Præsentium*, 1, quæst. 5, ubi Urbanus Papa agnoscit simoniam commissam per pecuniam *non Episcopo, sed cuidam principum ejus datam.* Per quæ jura magis videtur declarari naturale jus, quam novum statui; quando vero illud esset obscurius, de ecclesiastico jure dubitari non potest. Et confirmari potest congruentia ex necessitate talis prohibitionis; quia per hunc modum emendi ordines aut beneficia, maxima mala Ecclesiæ proveniunt: nam promoventur indigni si pecuniis abundant, et digni relinquuntur: et ita non minus fiunt venialia beneficia, et alia similia, quam si ab ipsis prælatis emerentur. Præsertim quia interdum tantum valent apud patronos hi rogatores, ut moraliter perinde sit ab eis emere, quod ab eorum patronis. Ratio autem dubitandi ex dictis soluta relinquatur.

17. *Advertendum.* — *Secundum advertendum.* — Advertunt autem omnes quod, si familiaris intercessionem non interponeret, sed tantum aperiret januam, aut facilem aditum tribueret, ut ipse orator posset petere a prælato, licet hac de causa daretur pecunia, non

committeretur simonia, quidquid sit de turpi lucro, vel injustitia ex parte accipientis, quam interdum committere posset, si nimium vexaret; secus si oblatam acciperet, vel si aliquid faceret ultra id quod teneretur. Ita fere Adria. supra, et Palud., quæst. 5. Addit etiam Navar., d. num. 106, non esse simoniam, si aliquid detur pro labore suscepto, eundo et redeundo ad collatorem, vel in recompensationem alicujus damni quod ea de causa patitur, aut alterius lucri quod amittit. Quod in rigore verum est, quia hæc accidentalialia etiam in spiritualibus actionibus compensari possunt, sed cavendum est ne sub hoc colore aliquid accipiatur ultra æstimationem talis valoris, vel damni secundum se spectati; alias simonia non evitabitur. Addit denique Adrianus, si mediator ille solum assumat curam informandi prælatus de meritis talis personæ, licet pro illo labore pecuniam accipiat, non fore simoniacum. Quod mihi videtur speculative verum, practice autem periculosum, nisi magna cautela et recta intentione fiat. Ratio prioris partis est, quia ille non se gerit ut intercessor proprie, sed ut advocatus docens et instruens judicem de meritis causæ, seu partis suæ in tali causa; ita ergo potest mediator informare electorem, vel collatorem de partibus et dignitate talis personæ, quod officium mere temporale est, et dignum mercede. Eritque securius, si per modum stipendii potius quam pretii accipiat. Periculum vero est, quia mediator iste sæpe excedit officium informantis, et assumit officium exhortantis et inducentis, plusquam objectum ipsum per se posset inclinare; tunc autem jam exercebit officium intercessoris, et incidet in simoniam, ratione jam dicta. Debet ergo in actione servare modum, ut puram informationem tribuat sine laudatione et exaggeratione, et in intentione, ut non intendat per se inducere, sed tantum tollere ignorantiam objecti, ut ipsum per se moveat, quod justum est.

CAPUT LIV.

UTRUM OMNES HOMINES CUJUSCUMQUE STATUS ET CONDITIONIS, ETIAM INFIMÆ, POSSINT VITIUM SIMONIE COMMITTERE.

1. In hoc capite nulla fere occurrit difficultas alicujus momenti, sed ad complementum materiæ illud propono, et ut summam colligamus modos omnes, quibus a singulis hominibus vitium hoc committi possit. Suppono